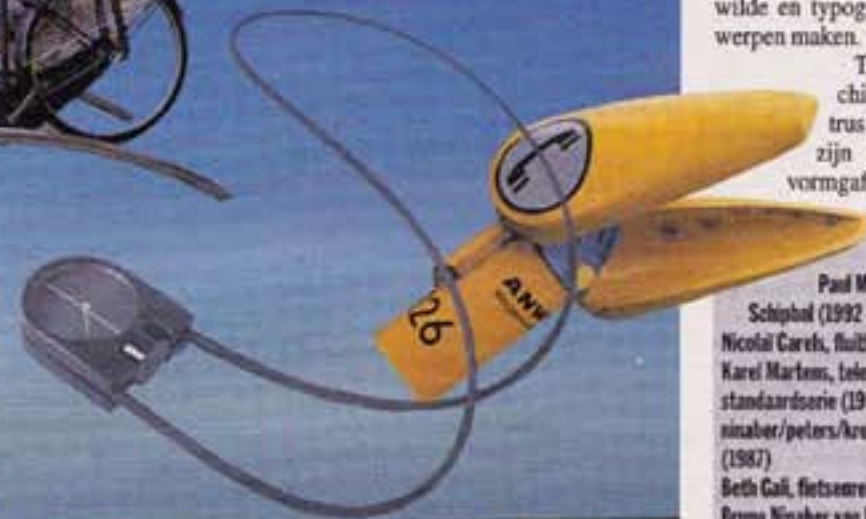

Land van 56 verschillende fietsenrekken

ortcontrole
ation
1 t/m 4
to

BERLAGE, OXENAAR, DUTCH DESIGN – WAAROM NEDERLAND EEN BROEINEST VAN ONTWERPERS IS

'Onze' boeken, postzegels en bankbiljetten zijn ongeëvenaard. Maar sinds kort zijn ook andere soorten Dutch Design hot op de internationale designbeurzen. Zelfs de mode is wild van de 'new Dutch modernists'. Elsevier leidt u op de navolgende pagina's rond in de vaak ondoorzichtige wereld van het design en gaat in op de nieuwste ontwikkelingen.

Nederland is een echt ontwerpersland. Weinig is hier zonder hulp van professionele ontwerpers in elkaar gezet. Brievenbussen en treinen, de kleding van postbodes en schouwburgpersoneel, fluitketels en prullenbakken, de wegwijzers van de ANWB, de schuilzuilen voor het station, praatpalen langs de snelweg en de zesenvijftig verschillende modellen fietsenrekken die over ons land verspreid staan – over hun vorm en kleur, hun gebruiksgemak, hun duurzaamheid en hun imago is lang en omstandig nagedacht.

Voor veel mensen betekent 'design' een

INEKE SCHWARTZ

Armani-pak, een Whirlpool-keuken of het lollige fruitschaaltje dat ze zojuist hebben aangeschaft. Dat is logisch, want dat staat in de winkels en daar schrijven kranten en tijdschriften over. Wat er verder omgaat in het sektarische ontwerperswereldje – of liever: in de vele sektarische ontwerperswereldjes – is voor niet-insiders moeilijk te volgen. Tijdschriften, ook zogenaamde publiekstijdschriften als het blad *Items*, staan vol vaagheden en jargon.

Daarom ontgaat het de meeste mensen dat het voor leken zo ondoorzichtige vak 'ontwerpen' veel meer omvat dan het verzinnen van leuke vormpjes. Wanneer u moeiteloos

uw weg vindt in het Utrechts Academisch Ziekenhuis of in de parkeergarage van het Haags stadhuis, komt dat doordat een routing-specialist – ook een soort ontwerper – de plaatsing van de verwijzingsborden heeft bepaald. Als u elders de weg juist kwijtraakt, is de kans overigens groot dat dat ook door een designer komt; in dat geval een minder goede.

Ontwerpers ontwerpen van alles. Een goede 'designer' is een ideëngenerator, die doorlopend nieuwe producten en diensten verzint en onderzoekt of bestaande wellicht veranderd of verbeterd kunnen worden. Binnen zijn of haar deelgebied van grafisch ontwerpen of mode, of heen-en-weer hoppend

tussen de diverse disciplines, wat steeds meer gebeurt. Sommige vormgevers ontwerpen net zo makkelijk een clubflyer als een boek, een clipje voor MTV, een meubel, een transfeerium of een nieuwe dienst.

'Ontwerpers zijn niet bepaald bescheiden,' schrijft de TU Delft in een informatieblad van de afdeling Industrieel Ontwerpen. 'Lipstick of jambojet, alles wat in serie kan worden vervaardigd, behoort tot hun domein.' Weinig beroepen zijn zo veelzijdig. Het ontwikkelen van een complete huisstijl voor een bedrijf door een gerenommeerd ontwerp bureau als Total Design kan tot acht maanden in beslag nemen en tot twee miljoen

gulden kosten. Maar de Internetzuil, die KPN Telecom twee jaar geleden introduceerde, was binnen twee maanden voltooid.

EEUWENOUDE TRADITIE

In de internationale designwereld staan Nederlandse ontwerpers in hoog aanzien. De lijst met 'de veertig meestbelovende ontwerpers' die het toonaangevende Amerikaanse designblad *I-D* jaarlijks samenstelt, telt altijd verscheidene Nederlandse bureaus. Nederland is 'een land waar alles volgens de hoogste standaarden ontworpen is', schrijft Aaron Betsky, conservator van het Museum of Modern Art van San Francisco en vermaard de-

signcriticus, in de catalogus van *Doe Normaal*, een expositie over Nederlands design die hij voor het SFMoMA samenstelde. Het is geen wonder, meent Betsky, dat een omgeving die al eeuwen gemaakt en gevormd wordt door ingenieurs, ontwerpers, stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten, goede ontwerpers genereert.

Doe Normaal toont ontwerpen van de laatste tien jaar en werk van de illustere talenten die eerder deze eeuw de Hollandse ontwerptraditie vormden. Een traditie van soberheid, 'eerlijkheid', functionaliteit en minimalisme – want die uitgangspunten vormen nu eenmaal de kern van het Dutch Design, vindt men in het buitenland. En dat ondanks de vele Hollandse ontwerpers die als uitzondering op de regel juist dol zijn op niet direct functionele toeters en bellen en vrolijke, kleurige, wilde en typografisch onverantwoorde ontwerpen maken.

Typisch Hollands, dat is de architect-ontwerper Hendrik Petrus Berlage (1856-1934), die van zijn gebouwen alle onderdelen vormgaf, tot aan de lichtknopjes en theedoeken toe. Dat is ook

Van links naar rechts:

Paul Miksenaar, nieuwe bewegwijzering

Schiphol (1992 - heden)

Nicolaï Carels, fluitketel *Je Japir* voor de Weema (1990)

Karel Marfens, telefoonkaart uit de KPN-standaardserie (1994)

Ninaber/peters/kruwel, enkelvoudige brievenbus (1987)

Beth Gali, fietsenrek

Bruno Ninaber van Eyben, borloge

Chris Gerrits (Material), praatpaal (1990)

Gerrit Rietveld (1888-1964), de geniale timmerman wiens rood-geel-blauwe stoel nog altijd geldt als een schoolvoorbeeld van modernisme. Een derde voorbeeld is Benno Premsela (1920-1997) wiens minimale, rechthoekige vloerlamp bij menig Nederlander in de huiskamer staat, zonder dat de eigenaar zich realiseert dat dit een nationale designklassieker is.

Bij de helden van de afgelopen tien jaar hoort natuurlijk Ootje Oxenaar, de man achter de snip, de vuurtoren en de zonnebloem op het Nederlandse geld. En Willem Velthoven, de man die het cultblad voor nieuwe media *Mediamatic* oprichtte, Ruud Jan Kokke die met zijn eenvoudige-en-toch-speelse meubels een nieuwe vorm van Hollandse soberheid laat zien en vertegenwoordigers van de nieuwe strengheid in het grafisch ontwerpen, zoals Richard van der Laken en Pepijn Zurborg van bureau De Designpolitie.

Doe Normaal staat niet op zichzelf. Het regent de laatste tijd exposities met werk van Nederlandse ontwerpers in Milaan, Parijs en New York. En niet alleen van grafische ontwerpen en typografie, disciplines waarin Hol-